

พัฒนาการของชุมชนประวัติศาสตร์ริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย : เทศบาลตำบลศรีเชียงใหม่

The Development of Historic Community along the Mekong River, Nongkhai Province : Srichiangmai Tumbon Municipality area.

อคมโชค ภูประเสริฐ

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

e-mail: Khemchote_p@Hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง พัฒนาการของชุมชนประวัติศาสตร์ริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย เป็นงานวิจัยย่อยในชุดวิจัย
นิเวศวัฒนธรรมของชุมชนริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย โดยมีพื้นที่ในการศึกษาคือ พื้นที่เทศบาลตำบลศรีเชียงใหม่ วัตถุประสงค์
การศึกษา เพื่อศึกษาพัฒนาการของเมืองหรือชุมชน ริมแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน เพื่อรวบรวมข้อมูล
ทางประวัติศาสตร์ และศึกษาวิเคราะห์การตั้งถิ่นฐานของพื้นที่ศึกษา สร้างความเข้าใจความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของเมือง
หรือชุมชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของ เมืองหรือชุมชนกับแนวความคิดในการใช้พื้นที่ การออกแบบ
ทางสถาปัตยกรรมในชีวิตประจำวัน

การศึกษาเน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ทั้งจากภาคเอกสารและการสำรวจภาคสนาม โดยที่พื้นที่
ศึกษาเลือกจากความเป็นเมืองเก่าแก่และมีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยว รวมทั้งความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันด้านการเปลี่ยน
บทบาทการเป็นเมืองศูนย์กลางการปกครองในอดีต

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการของเมือง 4 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยที่ 1 ปัญหาการเมืองภายในและ
ระหว่างประเทศ ซึ่งด้วยความเป็นเมืองชายแดนผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงจึงชัดเจนกว่าพื้นที่อื่นๆ ปัจจัยที่ 2 การ
เปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ สภาพภูมิประเทศของเมืองศรีเชียงใหม่ที่อยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขง เนื้อเมืองและประโยชน์ใช้สอยเมือง
เปลี่ยนพื้นที่เนื่องจากพื้นที่เดิมได้รับการกัดเซาะจากกระแสน้ำ ปัจจัยที่ 3 การเปลี่ยนแปลงเส้นทางคมนาคม โครงสร้างหลัก
จากเส้นทางน้ำสู่เส้นทางบก และปัจจัยสุดท้าย คือการเปลี่ยนแปลงจากนโยบายระดับชาติ ในยุคสมัยของพระบาทสมเด็จพระ
พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3) มีการลดบทบาทของเมืองหน้าด่านเดิม และตั้งหัวเมืองหลักขึ้นใหม่ คือ เมืองทรงโปรดเกล้าฯ
ยกเลิกเมืองเวียงจันทร์เป็นประเทศราช และยกบ้านไผ่ขึ้นเป็นเมืองหลักปกครองเมืองและชุมชนต่างๆในฝั่งไทย จนกระทั่งได้
พัฒนาตามทิศทางการปกครองจนเป็นเมืองหนองคายในปัจจุบัน รวมทั้งได้ยุบเมืองพานพร้าวและเมืองปะโคให้เป็นเมือง
ศรีเชียงใหม่